

Zick Zack 5 Skrivrummet

övningsbok

Bearbetad text och bild
Information till läraren

Originalbokens ISBN: 978-91-523-5760-6

SPSM-verksnummer: 41304

Den här läraranvisningen är till för att du som undervisande lärare ska få information om hur det pedagogiskt anpassade läromedlet skiljer sig från originalläromedlet och om hur ni kan arbeta med det.

Pedagogisk anpassning gör läromedel tillgängliga för elever med synnedsättning genom att text och bilder bearbetas. Bearbetningen av läromedlet innebär att eleven kan använda samma läromedel som sina seende klasskamrater. Innehållet har samma syfte, nivå och pedagogiska innehåll som originalet.

SPSM producerar e-böcker i Textview- och HTML-format. Läromedlet kan också framställas i tryckt punktskrift. E-boksformatet HTML kan finnas i två olika versioner, en version med bearbetad text och bild och en obearbetad version.

Till det anpassade läromedlet kan det finnas tillhörande svällpappersbilder. Plocka upp eventuella svällpappersbilder så snart du kan och förvara pärmarna stående. Detta för att bilder och punktskrift inte ska skadas.

Till svällpappersbilderna finns en separat läraranvisning. I den finns det tips på hur man avläser och utforskar en taktill bild tillsammans med eleven. Läraranvisningen bifogas med leveransen av svällpappersbilderna men den finns också som nedladdningsbar pdf i SPSM:s webbutik.

Du kan behöva ytterligare vägledning gällande punktskrift. Se till att ha tillgång till Punktskriftsnämndens handledningar. De finns som nedladdningsbara pdf:er på Punktskriftsnämndens hemsida. I handledningarna står det exempelvis hur olika punktskriftstecken ser ut i punktskriftsboken och på svällpappersbilderna.

Följande skrifter är bra att ha till hands:

- *Svenska skrivregler för punktskrift*, Punktskriftsnämnden
- *Punktskriftens skrivregler för matematik och naturvetenskap*, Punktskriftsnämnden
- *Fonetik och punktskrift*, Punktskriftsnämnden
- *Räkna med mig*, SPSM

Har du frågor, eller vill dela med dig av dina synpunkter på den pedagogiska anpassningen av detta läromedel, mejla till anpassningsfunktionen@spsm.se.

Behöver du komma i kontakt med försäljningen går det bra att mejla till order@spsm.se eller ringa på telefonnummer +46 10 473 50 00.

Trevlig läsning!

Innehåll

Information om de olika formaten och text till läsaren	1
E-bok i HTML-format	1
E-bok i Textview-format	2
Tryckt punktskrift	2
Generella förändringar av boken	4
Sidspecifika förändringar	5
Pedagogiska tips	8
Bildbeskrivningar	10

Information om de olika formaten och text till läsaren

E-bok i HTML-format

Webbläsare

En bok i HTML-format läser du i en webbläsare. Tänk på att boken kan se olika ut i olika webbläsare. Det är viktigt att se till att boken fungerar innan eleven börjar använda den. Kontakta SPSM om ni får problem med webbläsare.

Till läsaren av den bearbetade boken

I den pedagogiskt bearbetade boken finns en text som riktar sig till eleven och som kan vara bra att känna till innan arbetet med boken påbörjas. Samma text hittar du här. Läs denna text tillsammans med eleven.

- Du ska nu få lära dig att skriva olika typer av texter. Det är återberättande, beskrivande, instruerande, argumenterande, berättande och förklarande texter.
- De flesta bilderna är bildbeskrivna.
- Du får möta Zick och Zack som är två tecknade figurer med långa näsor. De kommer med tips och idéer när du ska skriva. Det står: Zick och Zack säger.
- Viktiga ord och begrepp och exempelord är markerade med kursiv stil.

Lycka till!

Skicka gärna dina synpunkter på anpassningen av denna bok till anpassningsfunktionen@spsm.se

E-bok i Textview-format

En e-bok i Textview-format läser du i läsprogrammet Textview. Läsprogrammet finns att ladda ned gratis från Myndigheten för tillgängliga medier. Textview finns endast för Windows-datorer.

Det är viktigt att se till att boken fungerar innan eleven börjar använda den. En e-bok i Textview-format är organiserad som en pärm med flikar.

Stilsorter som till exempel fet eller kursiv stil återges inte i Textview-boken. Eventuell markerad text skrivs istället med VERSALER.

Till läsaren av den bearbetade boken

I den pedagogiskt bearbetade boken finns en text som riktar sig till eleven och som kan vara bra att känna till innan arbetet med boken påbörjas. Samma text hittar du här. Läs denna text tillsammans med eleven.

- Du ska nu få lära dig att skriva olika typer av texter. Det är återberättande, beskrivande, instruerande, argumenterande, berättande och förklarande texter.
- De flesta bilderna är bildbeskrivna.
- Du får möta Zick och Zack som är två tecknade figurer med långa näsor. De kommer med tips och idéer när du ska skriva. Det står: Zick och Zack säger.
- Viktiga ord och begrepp och exempelord är markerade med VERSAL text.

Lycka till!

Skicka gärna dina synpunkter på anpassningen av denna bok till anpassningsfunktionen@spsm.se

Tryckt punktskrift

Punktskrift kan tryckas på två olika sätt. För de som är ovana punktskriftsläsare är punktskriften tryckt med dubbelt radavstånd. Det kallas för glesskrift. För de som är mer vana är punktskriften tryckt med enkelt radavstånd, så kallad tätskrift. Boken kan även tryckas enkelsidigt eller dubbelsidigt.

Svartskriftskopia av punktskriftsboken

Följ med i elevens bok! För att du ska kunna läsa samma text som eleven läser finns en nedladdningsbar pdf som heter **Svartskriftskopia av punktskriftsboken**. Där kan du se hur hela boken, sida för sida, är pedagogiskt bearbetad.

Pdf:en är en spegling av punktskriftsboken, men i svartskrift, vilket innebär att punktskriftens förtecken för siffror, versaler, stilsorter och liknande återges med svartskriftstecken. Till exempel kommer du att se siffertecknet (p3456) som tecknet #, och versaltecknet (p6) som tecknet _ före bokstaven.

Pdf:en finns att ladda ner i SPSM:s webbutik, <https://webbutiken.spsm.se/>

Sök på bokens titel i SPSM:s webbutik och ladda ner pdf:en som heter **Svartskriftskopia av punktskriftsboken**. Ett tips om du vill skriva ut den är att skriva ut flera miniatyrsidor på samma ark. Det går förstås också bra att läsa **Svartskriftskopia av punktskriftsboken** digitalt.

Till läsaren av den bearbetade boken

I den pedagogiskt bearbetade boken finns en text som riktar sig till eleven och som kan vara bra att känna till innan arbetet med boken påbörjas. Samma text hittar du här. Läs denna text tillsammans med eleven.

- Du ska nu få lära dig att skriva olika typer av texter. Det är återberättande, beskrivande, instruerande, argumenterande, berättande och förklarande texter.
- De flesta bilderna är bildbeskrivna.
- Du får möta Zick och Zack som är två tecknade figurer med långa näsor. De kommer med tips och idéer när du ska skriva. Det står: Zick och Zack säger.
- Viktiga ord och begrepp och exempelord är markerade med kursiv stil.

Lycka till!

Skicka gärna dina synpunkter på anpassningen av denna bok till anpassningsfunktionen@spsm.se

Generella förändringar av boken

I detta avsnitt beskrivs de generella tillägg och ändringar som är gjorda i den punktskriftsläsande elevens läromedel, till exempel på vilket sätt ikoner eller text i marginalen är hanterade.

Titta i elevens e-bok, eller i Svartskriftskopia av punktskriftsboken, för att se exakt hur det pedagogiskt bearbetade läromedlet skiljer sig från originalboken.

- Eventuella stavfel från originaltexten kan ha korrigerats.
- Zick och Zacks text i pratbubblorna skrivs, som brödtext i elevens bok, före uppgiften som texten i pratbubblan avser, så här: Zick säger: Zack säger:
- Stryk under och Ringa in har i elevens bok ersatts med Markera.
- I uppgifter där två listor ska paras ihop har instruktionen ändrats och listorna i förekommande fall numrerats. Se t ex sid 82, uppgift e.
- Rita, har (om uppgiften inte ändrats helt, eller utgått) ersatts med Beskriv.
- Vissa tabeller har gjorts om till listor. Vissa med nycklar. Se till exempel sid 43.
- Viktiga ord och begrepp och exempel har markerats med kursiv stil (I Textview med VERSAL text), övriga stilsorter utgår. På vissa ställen har ordet "Exempel:" infogats.
- I vissa uppgifter ska eleven markera ord i texter där dom ord som ska användas står med kursiv stil i texten som föregår uppgifterna. Dessa uppgifter har kompletterats med "Använd de markerade orden ovan." Se t ex sid 10, uppgift a.
- Svarsfälten (---) i löptext har numrerats. Då kan eleven skriva siffran följt av svaret. Se till exempel sid 108.
- Vissa uppgifter har kompletterats med deluppgiftsnumrering. Se till exempel sid 123, uppgift b.
- Före listor med ord som eleven ska använda har ordet "Ord:" lagts till. Det kan även vara andra listor som t. ex. "Verb:", "Sambandsord:" osv ... Före sådana listor har ett inledande ord lagts till. Se t ex sid 25. Skriv gärna ut dessa ord till eleven. Det underlättar arbetet när orden ligger bredvid datorn.

Särskilt för Textview

- Viktiga ord och begrepp och exempel har markerats VERSAL text.

Sidspecifika förändringar

Här kan du läsa om sidspecifika tillägg och ändringar, förutom de generella, som vi vill göra dig särskilt uppmärksam på. Det kan vara uppgifter som har utgått eller sidspecifika instruktioner till dig som lärare, till exempel att ta fram konkret material. Det kan också handla om att återanvända uppgifter eller bilder från tidigare avsnitt.

8

Introduktionen till deckargåtan är skriven så här: På de sidor som det står deckargåtan som rubrik ska du få vara med om att lösa ett brott och skriva en deckargåta om det.

13

"Ingress:" och "Bildtext:" har lagts till före svarsfälten.

20

Uppgift c skrivs:

c. Ändra från direkt tal till indirekt eller tvärtom. Se exemplet.

Direkt tal: 1. – Jag cyklar till skolan varje dag, säger Anna.

Indirekt tal: Exempel: Anna sa att hon cyklar till skolan varje dag.

Direkt tal: 2. ---

Indirekt tal: Johan berättade att han varit på fotbollscup i Göteborg.

osv ...

30

Ovanför de tre styckena som handlar om liknelsen med en glasstrut står det topping, glass och strut.

36

Komplettera gärna med en karta över Norden. Artikelnummer: 6644.

37

Uppgift d skrivs:

Markera meningarna i uppgift a med något av följande:

i: Inledningsmening

m: Meningar som utvecklar innehållet med mer fakta

j: Meningar som jämför

39

Instruktionen är ändrad:

e. Till vilken underrubrik passar meningarna? Markera med någon av underrubrikerna a-f nedan.

Underrubriker:

- a) Norge
- b) Befolkning
- c) Klimat
- d) Naturtillgångar
- e) Turism
- f) Natur

1. Norges klimat är tempererat längs kusterna i söder men subarktiskt i norr.

Osv ...

45

Instruktionen är omgjord:

Skriv det som gäller för Finland respektive Sverige och vad Sverige och Finland har gemensamt vid varje rubrik. Se exempel i uppgift g.

Finland: (republik) ---

Sverige: (monarki) ---

Finland och Sverige: (glest befolkat) ---

50–51

Flaggorna är bildbeskrivna. Flaggor finns att köpa från SPSM. Det finns som ett paket eller kan man köpa enskilda flaggor.

65

Instruktionen är omgjord:

Läs texten och markera de ord där å-ljudet låter som i alfabetet med ett r.

Markera sedan de ord som har ett kort å-ljud med ett g. Se exemplet.

Rubriken ser ut såhär:

Tre kompisar (g) får (r) tre kompisar.

70

Att rita en bild är borttagen.

100

Förbered genom att rita en skiss av berättarkurvan och markera de olika punkterna. Bilden finns inte i boken och instruktionen är omgjord:

Hur skulle Tjuvgömmans berg och dal-bana (berättarkurva) kunna se ut? Var går det upp och var går det ner?

124

Uppgift E utgår och ersätts med berätta.

129

Ingen bild. Den är utbytt med en bildbeskrivning. Gör gärna en egen skiss och komplettera bildbeskrivningen med den.

Pedagogiska tips

I detta avsnitt hittar du pedagogiska och metodiska förslag på hur ni kan arbeta med boken. Här finns också förslag på olika pedagogiska hjälpmedel som ni kan behöva köpa in eller ta fram för att ni ska kunna arbeta med boken på ett bra sätt.

Tid, förförståelse, individuell genomgång och syntolkning

- Den punktskriftsläsande eleven behöver mer tid till uppgifterna och det är elevens rättighet att få tillräckligt med tid även vid prov.
- Eleven med synnedsättning behöver förförståelse inför momentet eller uppgiften som kommer. Till exempel att få tid att läsa igenom text eller bildbeskrivningar eller titta på svällpappersbilden innan eleven lyssnar på en hörövning eller ska genomföra en uppgift.
- Du behöver syntolka bilder, dels de som visas tillsammans i klassrummet och dels individuellt till eleven. Informationen från bildbeskrivningar eller svällpappersbilder kan aldrig ge exakt samma information som seende elever får genom att titta på bilderna. Samtal om bilderna som förekommer i boken kan ge extra information som eleven kan ha nytta av för att få samma förståelse som sina seende klasskamrater.
- Om boken innehåller återkommande figurer eller personer behöver eleven få en presentation av dessa.
- Det som är allmänt känt som till exempel kända personer, berömda byggnader, konstverk och så vidare bör beskrivas.

Praktiskt arbetssätt för eleven och läraren

- Eleven behöver god ordning på sin dokumentation av svar och liknande genom att ha särskilda mappar för olika böcker/ämnen på sin dator där de kan lagra sina filer.
- Eleven kan anteckna kapitel, avsnitt och sedan uppgiftsnummer vid svar.
- Markera kapitlets styckeordlista i punktskriftsboken med gem eller liknande, så att det går snabbt att växla mellan text och ordlista.
- Praktiska hjälpmedel kan vara häftmassa eller vaxsnören för att markera saker.
- Var inte rädd för att klippa isär svällpappersbilder om det passar din elev bättre att arbeta med ett objekt i taget.
- Du kan också täcka delar av svällpappersarket med till exempel ett blankt papper om det är för många objekt på svällpappersarket.

- Eleven behöver förstås tillgång till grundutrustning såsom kartor och andra basbilder i svällpapper. Du hittar dessa i webbutiken.
- Hjälp eleven att undersöka och förstå sig på tabeller och hur dessa kan vara uppställda. Många gånger bearbetas tabeller till listor i de bearbetade läromedlen, men färdigheten att läsa tabeller har man nytta av.
- Undersök den information som finns på SPSM:s webbplatser:
  - <https://www.spsm.se/funktionsnedsattningar/synnedsattning/>
  - <https://webbutiken.spsm.se/>
  - <https://www.spsm.se/stod-och-rad/sprak-och-kommunikation/punktskrift/>

Rita egna bilder

- Om du ritar bilder till eleven, förenkla så mycket som möjligt. Glöm inte att förklara bild och sammanhang tydligt.
- Ritmuff eller vanligt papper på en Blackboard (artikelnummer 10326) kan användas för att rita och förklara enkla bilder eller förhållanden. Dessa kan även användas av eleven själv.
- Att använda dessa ritverktyg i kombination med korkplatta är ett annat sätt. Då kan man sticka nålar i bilden och dra sträckor med tråd.
- Vaxsnöre är också ett användbart material för att skapa egna bilder eller markera saker på svällpappersbilder.

Bildbeskrivningar

Här hittar du en sammanställning av alla de bildbeskrivningar som beskriver originalbokens bilder.

3

Zick är en liten figur med lång näsa, tecknad som flicka.

Zack har också lång näsa, tecknad som pojke.

8

Tecknad bild av ett litet rektangulärt hus som är en mataffär. På taket finns en stor skylt där det står: Tores livs. Öppet 08–22 alla dagar. Välkommen!

På ytterväggarna sitter reklamskyltar som visar vad affären har extrapris på. Det är citroner, bröd, vattenmelon, apelsin och ost.

Till vänster om dörren finns en mindre skylt med öppettiderna och till höger om dörren finns ett ställ med växter.

10

Foto över tre grästäckta kullar. Framför kullarna går en grusväg. Längs med vägen och runt kullarna går ett staket av trä. Bakom kullarna står det träd och ett hus.

13

Foto på en glasflaska med en kork på. I flaskan ligger en lapp. Flaskan ligger i sanden i strandkanten av havet.

14

Foto av Turning Torso, ett smalt, mycket högt, tornliknande hus. Byggnaden är vit och ser ut att bestå av staplade klossar. Varje kloss är lite vriden, vilket gör att hela tornet ser ut att skruva sig uppåt. Varje del är byggd så att byggnaden snurrar sig uppåt.

15

Foto av en känguruhona och hennes unge. Kängurun är ljusbrun med långa bakben och korta framben. Kängurun sitter på bakbenen och har den långa svansen som stöd i marken. I en ficka på magen sitter ungen och det är bara huvudet som sticker fram. Kängurun har långa öron som står rakt upp.

17

Foto. Närbild av en liggande fotbollsspelares ben. Spelaren håller händerna om ena knät.

32

Tecknad bild på en underarm och en hand över en papperskorg. Handen håller i något grått som får plats i handen.

50

Tecknade flaggor från elva olika länder:

Belgien – svart, gul och rödrandig

Somalia – blå med en femuddig vit stjärna i mitten

Indien – orange, vit och grönrandig

Estland – blå, svart och vitrandig

Turkiet – röd med en vit halvmåne och en vit stjärna

Spanien – röd, gul och rödrandig

Japan - vit med en röd cirkel i mitten

Ukraina - blå och gulrandig

Italien - grön, vit och rödrandig

Grekland – blå och vitrandig med små återkommande ränder. I högra hörnet finns en mindre flagga med ett vitt kors och blå kvadratiska fält.

Tyskland – svart, röd och gulrandig

54

Tecknad bild på en pojke sedd bakifrån. Han har svart, gråa kläder och en keps på huvudet. Händerna håller han i fickorna. Framför honom finns tre hyllor med chips. Ovanför hyllan hänger en klocka som visar halv sju.

56

Tecknad bild på en mixer med en kanna med lila smoothie i. Bredvid mixern ligger två bananer, två jordgubbar, tre hallon och många blåbär. Det står ett glas med färdig smoothie med blåbär på toppen.

57

Tecknad bild på ett rosa glas med en hög fot. I glaset ligger tre kulor med glass. Det står en sked i glaset. Bredvid på bordet ligger en halv kiwi och en delad kokosnöt.

60

Tecknad bild på en stor röd gryta med lock. Grytan står på en blå och vitrutig duk. Bredvid grytan ligger en tub med tomatpuré, en kniv, röd-, grön- och gul paprika, lök och vitlök.

63

Tecknad bild på ett kakfat som står på en fot. På fatet ligger en bit banankaka och tre bananer. Bredvid fatet ligger en banan och en citron.

66

Tecknad bild på tre chokladbollar som är rullade i pärlsocker.

72

Tecknad bild på en underarm som håller ett förstoringsglas i handen. Förstoringsglasen är riktat mot en lapp där man ser bokstäverna svagt.

74

Tecknad bild på två änder som står på en sten med vatten runtomkring.

90

Foto ur filmen. Fyra Oompa Loompier dansar i ett sagolandskap dekorerat av godis. De är fantasifigurer, små män som ser exakt likadana ut. De har röda overaller, randiga strumpor och svarta skor.

94

Tecknad bild på en brun korg med handtag. I korgen ligger en paket mellanmjölk, ett mörkt bröd och en chokladkaka.

96

Tecknad bild på ett rött trähus. Huset har en vanlig våning och en vindsvåning. Runt huset står det granar.

97

Tecknad bild på Anna och Tomas som sitter upp i sina sängar i sovrummet.

98

Tecknad bild på Eskil som är en lång och smal man. Han har mörkt hår. Eskil har en brun långärmad tröja med en svart väst över. Han har vita byxor och svarta stövlar. I handen håller han en svart mössa.

99

Tecknad bild på en flygande fladdermus.

108

Tecknad bild. En flicka och en hund står innanför en stängd grind. En väg leder upp till ett stort hus. På var sida om vägen växer träd. Det blåser kraftigt så trädskronorna böjer sig och flickans hår står på ända.

120

Sex stycken tecknade bilder:

1. En pojke, en pappa och en mamma står utanför ett tivoli.
2. Pojken står och tittar på en karusell som ser ut som en kaffekopp.
3. Pojken tittar sig omkring och ser en massa människor men inte sina föräldrar.
4. Pojken går runt och letar bland alla människor.
5. Han tittar på sin mobil som visar sig vara urladdad.
6. Han hör ur en högtalare att någon ropar ut: Davids föräldrar väntar vid entrén.

122

Sex stycken tecknade bilder:

1. En pojke och en flicka är ute och går med en hund. De går förbi stadens affärer.
2. De ser en person springa från guldsmedsaffären med något i famnen. Fönstret till affären är krossat.
3. Hunden sliter sig och börjar springa.
4. Pojken och flickan springer efter längs en gata med hus.
5. Flickan står vid en husknut och ringer polisen medan pojken står på gatan.
6. Flickan, pojken och hunden står på gatan. Framför dem står två poliser med tjuven.

126

Tecknad bild på en man, Morgan. Han har en blå mössa och en blå jacka. Både byxorna och stövlarna är gröna. Han kör en röd barnvagn.

129

Tecknad bild på jordens lager. Ett litet hus med skog runtomkring. Huset står på jordskorpan. Lagret under kallas mantel och längst in är kärnan. I kärnan rakt under huset är det en mindre cirkel som blir större och större ju närmre jordskorpan den kommer. Rakt ovanför den inre cirkeln står det epicentrum. Det går en spricka snett genom alla jordlagren.

140

Foto på en glaciär sedd uppifrån. Höga berg som är snöklädda och några som har barmark.

Tecknad bild på en glaciär sedd från sidan. Glaciären har fyra lager. På det första lagret ligger snö, på det andra ligger kornsnö, på det tredje omvandlas snö till is. På det fjärde omvandlas isen till glaciäris. Glaciärisen glider neråt längs berget.

142

Två bilder:

Ett foto på en gejser. Människor står runt den och ser hur ånga sprutar upp ur marken.

En tecknad bild på hur en gejser fungerar.

Det kommer regn från himlen som tränger ner i jorden och bildar grundvatten. Under grundvattnet finns het magma. Hettan trycker upp mot grundvattnet som blir jätte hett. Det varma vattnet tränger genom sprickor i jorden och sprutar upp i strålar. Även ånga pressas ut när vattnet tränger genom jorden.

146

Tecknad bild på en gråblå dörr som står på glänt. Ett rött rep med 5 små klockor med en bjällra i hänger ut genom dörren. Ovanför dörren sitter en nödutgångsskylt.